

Anora on ilmiömäinen viiden tähden komedia

Pekka Torvinen (Helsingin Sanomat 31.10.2024)

Anora-elokuvassa ohjaaja-käsikirjoittaja Sean Baker käsittelee jälleen seksityöläisiä, mutta tuntuu saavuttaneen aivan uuden tason. Cannesissa pääpalkinnon voittanut Anora on 2020-luvun ehkä hulvattomin screwball-komedia.

New York on kylmä, sillä raha on kylmää.

Maailman pääkaupungissa ihmiskunnan ainainen näytelmä tiivistyy äärimmilleen. Ne joilla on, pysyvät pinnallisesti lämpiminä mutta ovat sisältä kylminä, ja ne joilla ei ole, joutuvat työskentelemään kädestä suuhun pitääkseen itsensä edes pinnallisesti lämpiminä.

Työ tappaa hitaasti eivätkä ruhjeet parane, mutta samalla sisimmässä piilee yhä mahdollisuus nähdä ihmiset ihmisinä eikä vain transaktioina.

Tämän totuuden päälle rakentuu ohjaaja-käsikirjoittaja Sean Bakerin ilmiömäinen uutuus *Anora*.

Kun se pitkän alkujakson jälkeen saa palikat kohdilleen, alkaa 2020-luvun kenties hulvattomin screwball-komedia.

Liukastumiset, tappelukoreografiat, viattomilta näyttävien tilanteiden täysin yhtäkkiset eskaloitumiset, vinoilut ja kiroilut, kaikki on toteutettu niin suurella taidolla, intohimolla ja täsmällisyydellä, että jatkuvan hymyilyni katkaisi vain nauraminen.

Oli komedia kuinka hullua tai anarkistista tahansa, se – G. K. Chestertonia mukaillen – iskee vain siinä tapauksessa, että komedian taustalla tunnustetaan joidenkin asioiden ylemmyys toisiin nähden.

Bakerillä humanismi voittaa aina rahanpalvonnan, luokkataistelu on yhä täällä, ja se on tärkeää. Komedian alta pilkottaa tragedia, ja ilo on iloa vain, jos sen vastinparina on suru.

Sean Baker on tee se itse -mies. Hän on ohjauksen ja käsikirjoittamisen lisäksi taas kerran myös leikkaaja ja osatuottaja.

Anorassa hän kuvaa jälleen seksityöläisten elämää, niin kuin teki *Tangerinessa* (2015), *The Florida Projectissa* (2017) ja *Red Rocketissa* (2021).

Anoralla on ehkä eniten yhteistä *Tangerinen* kanssa, mutta kun siinä kikkailtiin kuvaamalla koko elokuva Iphonella, nyt ollaan sitä seuranneiden elokuvien turvallisessa filmikuvassa, tällä kertaa 35 millimetrin formaatissa.

Kuvaaja **Drew Danielsin** käsissä 2020-luvun New York näyttää 1970-luvun New Yorkilta. Kylmyys tuntuu filmin rakeissa asti.

Anoran päähenkilö on 23-vuotias strippari – tai eroottinen tanssija – Ani eli Anora (**Mikey Madison**). Hän työskentelee yökerhossa Manhattanilla ja asuu venäläistaustaisten naapurustossa Brighton Beachissa Brooklynissä.

Koska hän puhuu venäjää joten kuten, yhtenä iltana Ani pannaan ottamaan rahat pois paikalle ilmestyneeltä venäläiseltä nuorukaiselta Ivanilta eli Vanjalta (**Mark Eidelstein**).

Rahaa on, sillä Vanja on oligarkin poika.

Pian ollaan kartanolla Brooklynissä, seksiä harrastetaan, siitä maksetaan, sitten maksetaan jo viikon mittaisesta tyttöystävänä toimimisesta (15 000 dollaria, Vanja olisi voinut omien sanojensa maksaa helposti myös 30 000), pian ollaan Las Vegasissa sekoilemassa ja lopulta naimisissa, jottei Vanjan tarvitsisi palata Venäjälle.

Onnea ei kestä kauaa, kun Moskovassa asuvat vanhemmat saavat tietää avioliitosta.

He lähettävät asiainhoitajansa ja paikallisen ortodoksipapin Torosin (**Karren Karagulian**) hoitamaan tilanteen ja mitätöimään avioliiton, mutta tämä lähettää ensin oman asiainhoitajansa ja veljensä Garnickin (**Vache Tovmasyan**) selvittämään tilanteen.

Garnick ottaa kätyriksi Igorin (**Juri Borisov**). Kun kaksikko pääsee kartanolle, Vanja karkaa ja Ani jää pienen väkivaltaepisodin jälkeen kaksikon vangiksi.

Alkaa komedia, joka kasvaa täysiin mittoihin, kun Toros saapuu paikalle ja nelikko lähtee etsimään Vanjaa ympäri Brooklynia ja Manhattania.

Toros ja Garnick puhuvat jatkuvasti, aivan kuin olisivat **Quentin Tarantinon** elokuvassa, Igor on enimmäkseen hiljaa. Ani pilkkaa kaikkia kolmea.

Baker ja Daniels tekevät katsojille selväksi, että vaikka karkea, hurja ja tulisieluinen Ani näyttää kohtelevan ihmisiä vain välineinä rahantekemiseksi, jossain silmien takana, päivittäisen tajunnan ulottumattomissa välkkyi **Jeesuksen** kultainen sääntö tai **Kantin** kategorinen imperatiivi.

Myös Igor näkee asian heti, ja katsojille halutaan näyttää, että Igor näkee saman kuin me näemme.

Ylipäätään koko Vanjaa etsivälle ryhmälle syntyy komedian tuoksinassa sanaton solidaarisuus. Työväenluokkaahan me kaikki!

Meillä on enemmän yhteistä keskenämme kuin keskenkasvuisen ja rahalla pilatun tuhlaajapojan Vanjan kanssa, puhumattakaan tämän vanhemmista. Käskyt on saatu, työt on tehtävä, mutta pitäisikö tässä olla vielä kiitollisiakin näistä muruista?

Yöllisen etsintätehtävän ja räjähtävän komedian jälkeinen, elokuvan loppupuolen *dénouement* on pitkä, mutta perustelee olemassaolonsa syventämällä hahmoja ja heidän dynamiikkaansa entisestään.

Vaikka tähän asti kerrottu kuulostaa moralistiselta, *Anora* on ennen kaikkea pikkuhiljaa ihon alle hiipivä romanssi.

Lopetusta on pedattu vähintään elokuvan puolestavälistä lähtien, ja silti se tuo yhtäkkisyydessään mieleen *The Florida Projectin* lopun, jota ei voi kerran nähtyään koskaan unohtaa.